

ಜೋಗುಳದ ಭಾಷೆ...

—ಶಿಲ್ಪಾ ಮುಡಬಿ
ಸಂಸ್ಥಾಪಕಿ, ಅರ್ಬನ್ ಫೋಕ್
ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್, ಕಲಬುರಗಿ

ಮಗ ರುದ್ರನಿಗೆ ಈಗ ಎರಡು ವರ್ಷ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ, ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು-ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷವಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಜತೆಗಿನ ನನ್ನ ಅನುಭವ ತುಂಬಾ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಹುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನವೇ ಅವನಿಗೆಂದೇ ಹಾಡಲು ನಾನು, ನನ್ನ ಗಂಡ ಆದಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಜೋಗುಳಗಳ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೆವು. ಅದನ್ನು ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಡಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠಿ ಜೋಗುಳಗಳನ್ನೂ ಹಾಡಿ, ಇತರರಿಗೂ ಕಲಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ, ರುದ್ರ ಹುಟ್ಟುವ ತನಕ ಜೋಗುಳದ ಭಾಷೆ-ಪರಿಭಾಷೆ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಗುವಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿಸಲು ತಾಯಂದಿರು ಹಾಡುವ ಒಂದು ಜೋಗುಳ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಎರಡೇ ನಿಮಿಷದ್ದು ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಮಗುವಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ತಾಯಂದಿರು ಅದನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ತನಕವಾದರೂ ಹಾಡಬೇಕು. ಜೋಗುಳದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಏನೇ ಇರಲಿ - ಅದನ್ನು ತಾಯಿಯೇ ಸಂಯೋಜಿಸಬೇಕು, ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಮಗುವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ನಿದ್ದೆ ಬರ್ತಾ ಇದೆ, ಉಸಿರಾಟದ ಧಾಟಿ ಹೇಗಿದೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆಗ ನೀವು ಯಾವ ಧಾಟಿಯ ಯಾವ ಟಿಂಪೊನಲ್ಲಿ ಹಾಡೋರಿ ಅನ್ನೋದು ಪ್ರತಿ ತಾಯಿ-ಮಗುವಿನ ಪಾಲಿಗೆ ಅನನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಜೋಗುಳದ ಪದಗಳು ನಾಲ್ಕೇ ಸಾಲಿರಲಿ, ಆ ನಾಲ್ಕು ಪದ ಹಾಡೋದ್ರಾಗ ಮಗುವಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬರಬೇಕು ಅಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಜೂ... ಜೂ... ಲಾ... ಲಾ.. ಲೂ... ಲೂ... ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅದರ ಬೇಸ್ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮತ್ತೊಂದು ಆಸಕ್ತಿಕರ ಹಾಗೂ ಸವಾಲು ಅಂದರೆ ಈ ಜೋಗುಳದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಲ್ಲೂ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗದೇ ಪದಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿತವೇ ಹಾಡೋದು.

ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿನ ನಡುವಿನ ಜೋಗುಳದ ಭಾಷೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಕರ. ಪ್ರತಿ ತಾಯಿಗೂ ತನ್ನ ಮಗು ಯಾವಾಗ ಮಲಗುತ್ತೆ, ಹೇಗೆ ಮಲಗುತ್ತೆ, ಅದರ ಉಸಿರಾಟದ ಲಯ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಅನ್ನೋದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಾಯಿ ತನ್ನ ಜೋಗುಳದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸುತ್ತಾ, ವಿಶಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಟ್ಯೂನ್ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರ್ತಾಳೆ.

ಮಗ ರುದ್ರನೊಂದಿಗೆ
ಶಿಲ್ಪಾ ಮುಡಬಿ

ಮಗು ಕಣ್ಣುಜ್ಜುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಜನ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಲಗಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ನಿದ್ದೆ ಬಂದಿದೆ ಆದರೆ ಮಲಗಲು ತಯಾರಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ಜೋಗುಳ ಹಾಡಬೇಕು? ಅದೇ ಹಾಡನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿ ಹೇಗೆ ಬೋರಾಗದಂತೆ ಹಾಡಬೇಕು ಅನ್ನುವುದು ಪ್ರತಿ ತಾಯಿಗೂ ಪ್ರತಿ ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಯೋಗವೇ.

ಜೋಗುಳದ ಹಾಡು ಚಲೋ ಏತಿ ಅಂತ ಎಲ್ಲೆಂದಲೋ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಿಯೇ ಪರ್ಸನಲ್ಯೆಸ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಕೆಯೇ ಹಾಡಬೇಕು, ಅದನ್ನೇ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಆಗಾಗ ಶ್... ಶ್ ಅಂತಲೋ, ಉಸ್... ಉಸ್ ಅಂತಲೋ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಮಗುವಿಗೆ ಜೋಗುಳದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕೋ, ಐದೋ ಚರಣದ ಜೋಗುಳದ ಹಾಡು ನಿಮ್ಮ ಕಂದನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಅನ್ನೋದೇ ಮುಖ್ಯ. ಆ ರಿಂದ ಮಗುವಿನ ಉಸಿರಾಟದ ಗತಿ, ಲಯಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಸಬೇಕು ಅನ್ನೋದು ತಾಯಿಗೆ ಸವಾಲು. ನೀವು ತಾಯಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಮಲಗಿಸುವ ತನಕ ಜೋಗುಳದ ಪದದ ಭಾಷೆ ನಿಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದು.

ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲು ಕಟ್ಟಿ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಡುವ ಜೋಗುಳವೇ ಬೇರೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ತಾಯಂದಿರು ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಸೀರೆ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಕಂದನ ಮಲಗಿಸಿ ಹಾಡುವ ಜೋಗುಳವೇ ಬೇರೆ. ಎರಡಕ್ಕೂ ತುಂಬಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದೆ. ಬೆವರು, ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೋಗುಳವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ನಿಮಗೆ. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಜೋಗುಳದ ಭಾಷೆ, ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಜನಪದವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಅದೊಂದು ಜೀವಂತ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ನನ್ನ ಮಗ ರುದ್ರನೇ ಕಾರಣ. ಪ್ರತಿ ತಾಯಿ-ಮಗುವಿನ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿರುವ ಜೋಗುಳ ಅನ್ನುವಂಥದ್ದು ಓದಲು ಬಾರದ ಭಾಷೆ ಇದ್ದಂತೆ.

ನಾನು ಕನ್ನಡದವಳು, ನನ್ನ ಗಂಡ ತೆಲುಗಿನವರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಮಗನ ಭಾಷೆಯೇ ಅನನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವನು ನೀರಿಗೆ ಹುಕ್ಕಾ, ಊಟಕ್ಕೆ ಬುವಾ, ಮೊಬೈಲ್-ಲ್ಯಾಪ್ಟಾಪ್ ಸ್ಕ್ರೀನಿಗೆ ಸಿಸಿ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಚಿಕನ್, ಮಟನ್‌ಗೆ ಚಿಕನ್ ಬುವಾ, ಮಟನ್ ಬುವಾ ಅದರಲ್ಲೂ ಚಿಕನ್ ಬುವಾಕ್ಕೆ ಕುಕ್ಕು ಬುವಾ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ■